

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే

॥ అష్టచత్వారింశః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ అష్టచత్వారింశః సర్గః ॥

సీతాయా విలాపస్త్రిజటయా తస్యా బోధనం శ్రీరామలక్ష్మణయోర్జీవితావస్థాం
ప్రత్యాయ్య తతో లంకాయాం నివర్తనం చ

భర్తారం నిహతం దృష్ట్వా లక్ష్మణం చ మహాబలం |
విలలాప భృశం సీతా కరుణం శోకకర్మితా || 6.48.1 ||

ఊచుర్లాక్షణికా యే మాం పుత్రిణ్యవిధవేతి చ |
తేఽద్య సర్వే హతే రామే జ్ఞానినోఽన్యతవాదినః || 6.48.2 ||

యజ్వనో మహిషీం యే మామూచుః పత్నీం చ సత్రిణః |
తేఽద్య సర్వే హతే రామే జ్ఞానినోఽన్యతవాదినః || 6.48.3 ||

వీరపార్థివపత్నీనాం యే విదుర్భర్తృపూజితాం |
తేఽద్య సర్వే హతే రామే జ్ఞానినోఽన్యతవాదినః || 6.48.4 ||

ఊచుః సంశ్రవణే యే మాం ద్విజాః కార్తాంతికాః శుభాం |
తేఽద్య సర్వే హతే రామే జ్ఞానినోఽన్యతవాదినః || 6.48.5 ||

ఇమాని ఖలు పదాని పాదయోర్వై కులస్త్రియః |
ఆధిరాజ్యేఽభిషిచ్యంతే నరేంద్రైః పతిభిః సహ || 6.48.6 ||

వైధవ్యం యాంతి యైర్నార్యోఽలక్షణైర్భాగ్యదుర్లభాః |
నాత్యనస్తాని పశ్యామి పశ్యంతీ హతలక్షణా || 6.48.7 ||

సత్యనామాని పద్మాని స్త్రీణాముక్తాని లక్షణైః |
తాన్యద్య నిహతే రామే వితథాని భవంతి మే || 6.48.8 ||

కేశాః సూక్ష్మాః సమా నీలా భ్రువౌ చాసంహతే మమ |
వృత్తే చారోమకే జంకే దంతాశ్చావిరలా మమ || 6.48.9 ||

శంఖ నేత్రే కరౌ పాదౌ గుల్ఫావూరూ సమౌ చితౌ |
అనువృత్తనఖాః స్నిగ్ధాః సమాశ్చాంగులయౌ మమ || 6.48.10 ||

స్తనౌ చావిరలౌ పీనౌ మామకౌ మగ్నచూచుకౌ |
మగ్నా చోత్సేధనీ నాభిః పార్శ్వోరస్కం చ మే చితం || 6.48.11 ||

మమ వర్ణో మణినిభో మృదూన్యంగరుహాణి చ |
ప్రతిష్ఠితాం ద్వాదశభిర్మామూచుః శుభలక్షణాం || 6.48.12 ||

సమగ్రయవమచ్ఛిద్రం పాణిపాదం చ వర్ణవత్ |
మందస్మితేత్యేవ చ మాం కన్యాలాక్షణికా విదుః || 6.48.13 ||

ఆధిరాజ్యేఽభిషేకో మే బ్రాహ్మణైః పతినా సహ |
కృతాంతకుశలైరుక్తం తత్ సర్వం వితథీకృతం || 6.48.14 ||

శోధయిత్వా జనస్థానం ప్రవృత్తిముపలభ్య చ |
తీర్థా సాగరమక్షోభ్యం బ్రాతరౌ గోష్పదే హతౌ || 6.48.15 ||

నను వారుణమాగ్నేయమైంద్రం వాయవ్యమేవ చ |
అస్త్రం బ్రహ్మశిరశ్చైవ రాఘవౌ ప్రత్యపద్యత || 6.48.16 ||

అదృశ్యమానేన రణే మాయయా వాసవోపమౌ |
మమ నాథావనాథాయా నిహతౌ రామలక్ష్మణౌ || 6.48.17 ||

నహి దృష్టిపథం ప్రాప్య రాఘవస్య రణే రిపుః |
జీవన్ ప్రతినివర్తేత యద్యపి స్యాన్మనోజవః || 6.48.18 ||

న కాలస్యాతిభారోఽస్తి కృతాంతశ్చ సుదుర్జయః |
యత్ర రామః సహ భ్రాత్రా శేతే యుధి నిపాతితః || 6.48.19 ||

న శోచామి తథా రామం లక్ష్మణం చ మహారథం |
నాత్మానం జననీం చాపి యథా శ్వశ్రూం తపస్వినీం || 6.48.20 ||

సా తు చింతయతే నిత్యం సమాప్తవ్రతమాగతం |
కదా ద్రక్ష్యామి సీతాం చ లక్ష్మణం చ సరాఘవం || 6.48.21 ||

పరిదేవయమానాం తాం రాక్షసీ త్రిజటాబ్రవీత్ |
మా విషాదం కృథా దేవి భర్తాయం తవ జీవతి || 6.48.22 ||

కారణాని చ వక్ష్యామి మహాంతి సదృశాని చ |
యథేమా జీవతో దేవి భ్రాతౌ రామలక్ష్మణౌ || 6.48.23 ||

నహి కోపపరీతాని హర్షపర్యుత్సకాని చ |
భవంతి యుధి యోధానాం ముఖాని నిహతే పతౌ || 6.48.24 ||

ఇదం విమానం వైదేహి పుష్పకం నామ నామతః |
దివ్యం త్వాం ధారయేన్నేదం యద్యేతౌ గతజీవితౌ || 6.48.25 ||

హతవీరప్రధానా హి గతోత్సాహా నిరుద్యమా |
సేనా భ్రమతి సంఖ్యేషు హతకర్ణేవ నౌర్జలై || 6.48.26 ||

ఇయం పునరసంభ్రాంతా నిరుద్విగ్నా తపస్వినీ |
సేనా రక్షతి కాకుత్స్థా మయా ప్రీత్యా నివేదితౌ || 6.48.27 ||

సా త్వం భవ సువిస్రభా అనుమానైః సుఖోదయైః |
అహతౌ పశ్య కాకుత్స్థా స్నేహాదేతద్ బ్రవీమి తే || 6.48.28 ||

అన్యతం నోక్తపూర్వం మే న చ వక్ష్యామి మైథిలి |
చారిత్రసుఖశీలత్వాత్ ప్రవిష్టాసి మనో మమ || 6.48.29 ||

నేమా శక్యా రణే జేతుం సేంద్రైరపి సురాసురైః |
తాదృశం దర్శనం దృష్ట్వా మయా చోదీరితం తవ || 6.48.30 ||

ఇదం తు సుమహచ్ఛిత్రం శరైః పశ్యస్వ మైథిలి |
విసంజ్ఞౌ పతితావేతౌ నైవ లక్ష్మీర్విముంచతి || 6.48.31 ||

ప్రాయేణ గతసత్త్వానాం పురుషాణాం గతాయుషాం |
దృశ్యమానేషు వక్త్రేషు పరం భవతి వైకృతం || 6.48.32 ||

త్యజ శోకం చ దుఃఖం చ మోహం చ జనకాత్మజే |
రామలక్ష్మణయోరర్థే నాద్య శక్యమజీవితుం || 6.48.33 ||

శ్రుత్వా తు వచనం తస్యాః సీతా సురసుతోపమా |
కృతాంజలిరువాచేమామేవమస్త్వితి మైథిలీ || 6.48.34 ||

విమానం పుష్పకం తత్తు సన్నివర్త్య మనోజవం |
దీనా త్రిజటయా సీతా లంకామేవ ప్రవేశితా || 6.48.35 ||

తతస్త్రిజటయా సార్థం పుష్పకాదవరుహ్యా సా |
అశోకవనికామేవ రాక్షసీభిః ప్రవేశితా || 6.48.36 ||

ప్రవిశ్య సీతా బహువృక్షఖండాం
తాం రాక్షసేంద్రస్య విహారభూమిం |
సంప్రేక్ష్య సంచింత్య చ రాజపుత్రౌ
పరం విషాదం సముపాజగామ || 6.48.37 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే అష్టచత్వారింశః సర్గః ||